

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

Iran Chamber of Commerce, Industries, Mines & Agriculture

تاریخ: ۱۳۹۹/۰۹/۰۵

شماره: ۱۷/۸۴۹۴/ص

پیوست: دارد

اتوماسیون اداری

باسمه تعالی

روسای محترم تشکل های ملی وابسته به اتاق بازرگانی ایران

با سلام و احترام،

به استناد اطلاع واصله از وزارت امور خارجه، به استحضار می رساند که آقای داریوش گرجی از وکلای ایرانی مقیم ایتالیا گزارشی کاربردی از نگاه حقوقی به موضوع چگونگی انعقاد قرارداد تجاری توسط شرکت های ایرانی با طرف های ایتالیایی در زمان بحران کرونا، تحت عنوان "بند فورس ماژور در قراردادهای بین ایران و ایتالیا" را تهیه و تدوین نموده است.

ضمن ارسال گزارش مذکور به شرح فایل پیوست، خواهشمند است دستور فرمایید نسبت به اطلاع رسانی موضوع فوق الذکر به اعضای آن تشکل اقدام لازم مبذول فرمایند.

* ح. ز. ا. س.
حکم - ثبت

- اطلاع رسانی به اعضای محترم ۳۰.۷

- اطلاع رسانی به اعضای محترم صحت ۲۱.۵

- ل. م. ر. م.

۹۹/۹/۱۸

محمد رضا کرباسی
معاون بین الملل

شماره: ۱۷/۸۴۹۴/ص
تاریخ: ۱۳۹۹/۰۹/۰۵

بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می باشد

تهران، کدپستی ۱۵۸۲۶۴۸۴۹۹، خیابان طالقانی، شش خیابان شهید موسوی (فرست)، شماره ۱۷۵، صندوق پستی ۴۶۷۱-۱۵۸۷۵

تلفن: ۸۵۷۲۰۰۰۰ فکس: ۸۵۷۲۳۳۳۳ www.iccima.ir email: info@iccima.ir

STUDIO LEGALE DE CAPOA E ASSOCIATI

VIA FRANCESCO PETRARCA, 2
40136 BOLOGNA, ITALY

TEL: 051/623-2255 FAX: 051/623-1599

ANTONIO DE CAPOA
ELENA BARRIN
GIORGIO CAVALLORE
ANDREA CONSELVANI
ROBERTA COLO
MARIA FLAMINIA DE CAPOA
FABRIZIO FIGRI
SILVIA FINI
AJMEN GABALA (S)
SILVIA GAVICOLI
STEFANO GIORI
DARIO GORI VARNOSADERANI
SILVIA GUIDI
OLGA MANSERVICI KICHTENKALA
CRISTIANA MAURO
MATHIAS VALLILOS MEANA (C)
SERAFIANO MAGRI DE MONTEFERREO
NEMESIVAZ SANDOR (C)
GIULIO PRINA
ANDREA CECILIA RADULESCU (S)
DAVIDE SACCO
CHIARA SALERNO
KRISTINA SALLÓ (S)
MARIA TOCCHETTO

DE COUNSEL

OMAR AHMAD MOHAMMED ARBER (C)
NAZEM NINA (C)
ADAM BALOGH (S)
VLADIMIR VIKARI (C)
FRANCESCO DANIELI (S)

بند "فورس ماژور" (قوه قهریه) در قراردادهای بین ایران و ایتالیا

توصیه هایی به بازرگانان ایرانی در باب ایبدمی ناشی از "ویروس کرونا"

از سوی داریوش کرجی - وکیل دعاوی در ایتالیا

شیوع اخیر "ویروس کرونا"، برای مدت زمانی طولانی تأثیر بسیار شدید بر اقتصاد، تجارت و روابط بازرگانی بین المللی وارد آورده و خواهد آورد.

موارد تأثیر این ایبدمی بر روابط و قراردادهای بازرگانی نا همگن است، لیکن ویژگی مشترک در تأخیر و حتی عدم امکان شرکت های ایتالیایی و ایرانی در انجام تعهدات آنان (اعم از تأمین کالا و یا ارائه خدمات) میباشد.

در شرایط اضطراری همانند شرایط موجود، بازرگانان و کار آفرینانی که در موقعیت عدم امکان انجام تعهدات قراردادی خود واقع میشوند، بطور معمول به بند "فورس ماژور" یا (قوه قهریه) متوسل میشوند.

BIELANO TREVISO BELGRADE BUCHAREST BUDAPEST TEHRAN TRIPOLI KIEV

WWW.DECAPOA.COM STUDIO ASSOCIATI PAVEL BOGDANOVIĆ ADVOCADOS, BO DE JANDRO, RIJE, CROATIA SANDOR DARYAN, BARCELONA, SPAIN,
MAREK CULIĆ, BATHSLAVA, SLOVAKIA, NAGEL LAW OFFICE, TEHRAN, IRAN
MEMBER OF E.J.R. ODESSA DOBROSLAVA ČURBIĆ, ZAGREB, CROATIA AND FINANCIAL ADVISOR
(C) ADMITTED IN ARGENTINA ADMITTED IN ROMANIA (S) ADMITTED IN U.S.A. (C) ADMITTED IN SPAIN
(S) ADMITTED IN GREECE (S) ADMITTED IN ITALY (C) ADMITTED IN KAZAN IN FOREIGN DEPT. MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF THE ITALIAN REPUBLIC

مفهوم "فورس ماژور Force Majeure" در حقوق بین الملل

بطور کلی می توان گفت که اصل حقوقی "فورس ماژور" تقریباً در همه کشورها از جمله ایتالیا و ایران به رسمیت شناخته شده.

بطور اخص، طبق ماده 1256 بند 1 قانون مدنی ایتالیا، امکان انقراض تعهد در صورتی که انجام آن از جانب طرف متعهد، بعثت ایجاد موقعیت اضطراری غیر ممکن باشد، پیش بینی میشود.

ماده 229 قانون مدنی ایران مقرر میدارد، که در صورتیکه طرف متعهد نتواند، بعثت واقعه ای اضطراری و اجتناب ناپذیر که خارج از اراده او باشد، به تعهداتش عمل کند، نمیتوان او را مسئول و پاسخگوی ضرر و زیان وارده به طرف مقابل محسوب نمود.

در سطح بین المللی، ماده 7.1.7 اصول "یونیدروا UNIDROIT" (بکسان سازی حقوق خصوصی)، مقرر مینماید که طرف غفلت کننده از مسئولیت خود معاف گردد، مشروط بر اینکه عدم رعایت تعهد شرایط خارج از چارچوب و امکان کنترل او و بهنگام عقد قرارداد، برای او غیر قابل پیش بینی بوده. اصلی مشابه بوسیله ماده 79 کنوانسیون وین سال 1980 در مورد فروش کالا در سطح بین المللی پیش بینی میشود.

با این حال لازم است که بین قراردادهای منعقد شده قبل از پخش خبر وجود ویروس، که انجام نشده، و قراردادهای منعقد شده پس از آنکه طرفین می باید از وجود ویروس و گسترش سریع آن آگاه بودند، تفاوت قائل شد.

در حالت اول، شرایط "فورس ماژور" میتواند، بصورت تنزیحی، از سوی طرفی که خود را قادر به انجام تعهداتش نمی بیند، مطرح گردد.

لیکن، در صورتیکه قراردادی پس از انتشار خبر مبنی بر شیوع و گسترش اپیدمی در سطح جهانی، منعقد گردد، هیچیک از طرفین نمیتواند مسئله "فورس ماژور" را عنوان نماید، از آنجاکه به هنگام انعقاد قرارداد از رویداد آگاهی داشته و یا می باید، با توجه و تعمق بیشتر آگاهی میداشت. در نتیجه، در چنین حالتی، طرف متخلف باید مسئول شناخته شود و خسارت را پرداخت نماید.

توصیه های عملیاتی

از دیدگاه صرفاً عملیاتی، موارد زیر توصیه میشود:

1. در صورت شروع مذاکرات جدید و یا عقد قراردادهای جدید با شرکت های ایتالیایی، متن قراردادی تنظیم کنید که به تفصیل موارد "فورس ماژور" و راه حل های متعاقب آن را مشخص نماید، و یا در صورتیکه چنین قراردادی از پیش تنظیم شده باشد، قراردادی برای تحویل چند نویسی تنظیم نمایید؛

2. با توجه به فوق العاده حساس بودن موضوع، از بکار بردن بندهای استاندارد اجتناب کنید، بلکه بصورت کامل موارد "فورس ماژور" و پیامدهای آن را مقرر نمایید؛
 3. اگر شرکت ایتالیایی که باید از آن کالایی و یا مبلغی پرداختی دریافت کنید، موقعیت "فورس ماژور" را مطرح کند، از او بخواهید تا گواهینامه "فورس ماژور" صادره اتاق های بازرگانی ایتالیا را برای شما ارسال نماید.
 4. در صورتیکه شرکت ایرانی قرارداد عرضه محصولات غذایی (مانند زعفران، خشکبار، گوشت و غیره...) با یک مشتری ایتالیایی داشته باشد و طرف ایتالیایی سرویس را بعلت ترس از خطر سرایت عفونت نپذیرد، طرف عرضه کننده باید گواهینامه هایی در اثبات اینکه کالا بشدت تحت کنترل و آزمایشات لازم در ایران قرار گرفته فراهم آورد تا قادر باشد به طریق مؤثری طرف مقابل را وادار به پذیرفتن خدمات موضوع قرارداد نماید؛
 5. اگر شرکت ایرانی هنوز در شرایط اضطراری به دلیل "کرونا ویروس" نباشد و از این رو هنوز بصورت تنوریک قادر به انجام تعهدات خود باشد، باید، به نشانه حسن نیت، به طرف قرارداد ایتالیایی خود اطلاع دهد که در کشور مبتلا به اپیدمی بسر میبرد و احتمال بروز شرایطی که اجرای صحیح تعهدات قرارداد را غیر ممکن کند غیر قابل پیش بینی است (به فرض اینکه شرکت ایرانی باید کالا را در ایتالیا تحویل بگیرد، لیکن بعلت انسداد در حمل و نقل قادر به انجام اینکار نباشد)؛
 6. جمع آوری و حفظ هرچه بیشتر مستندات در مورد وضعیت اپیدمی، اثرات آن و غیره... (مقالات، گزارشات و سرویس های خبری و سایر موارد مشابه) که ممکن است روزی در صورت اختلاف حقوقی مورد نیاز باشد.
و از نقطه نظر عملی، به برخی از شرایط متداول و برخی توصیه ها در این زمینه، اشاره میشود:
- مورد 1:** یک شرکت ایرانی که محصولاتی (مانند مواد اولیه یا مواد غذایی) به یک خریدار ایتالیایی عرضه می کند، بعلت اپیدمی دیگر قادر به انجام سفارشات و یا انجام خدمات خود نیست.
- در چنین شرایطی توصیه میشود که از پیش و در فاصله زمانی کافی، در رعایت اصل حسن نیت، طرف مقابل را در مورد احتمال انسداد عرضه کالا مطلع نمایید.
- در این اطلاعیه توصیه می شود که دلایل شرایطی که "فورس ماژور" از آن ناشی شده یا ناشی خواهد شد ذکر گردد (مانند مسدود شدن حمل و نقل، مسدود شدن گذرگاه های مرزی، متوقف شدن تولید، عدم تأمین محصولات از جانب کارپردازان، کمبود مواد، و غیره...)، تا که هیچگونه سهل انگاری مطرح نشود.
- حتی در صورت یک تأخیر ساده نیز توصیه میشود که مراتب را فوراً به طرف مقابل اعلام کنید.

STUDIO LEGALE DE CAPOA E ASSOCIATI

همچنین مناسب خواهد بود که در پشتیبانی از آنچه که گفته شد اسنادی فراهم کنید (از قبیل مقالات روزنامه، اقدامات مربوطه دولتی یا محلی). بعلاوه، بجا خواهد بود که سعی کنید با شرکای تجاری خود در مورد راه حل های مشترک، عادلانه و معقول به توافق برسید.

مورد 2: یک شرکت ایرانی از کارپردازان ایتالیایی خود اطلاعیه ای دریافت میکند که در آن، با مطرح نمودن موقعیت "فورس ماژور"، آنان اعلام میدارند که دیگر قادر به انجام تعهدات قراردادی خود نمی باشند.

شرکت ایرانی باید از آنان اسناد تأیید کننده بخواهد؛ در حقیقت، کافی نیست که کارپردازان بعلت انتشار وپروس شرایط کلی بحرانی را مطرح نمایند، بلکه باید شواهد مستند جامع و دقیق ارائه دهند.

در واقع، سهل انگاری از جانب شرکت ایتالیایی (مانند عدم کفایت موجودی، ارزیابی غلط در جدی بودن عفونت و غیره...)، شرایط "فورس ماژور" را بی اعتبار نموده و او را مسئول عدم انجام تعهدات و در نتیجه موظف جبران خسارات وارده به شرکت ایرانی میدانند.